

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „KMECKO DELO“

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 21-13

Cene inseratov: Cela stran
din 2000—, pol strani din 1000—
četrt strani din 500—, 1/8 strani
din 250—, 1/16 strani din 125—
Mali oglasi vsaka beseda din 1—

Izhaja vsako sredo
Cene: Letno 32 din, polletno 16 din,
četrtletno 9 din; inozemstvo 64 din.
Poštno-čkovni račun številka 10.603
Reklamacije niso poštnine proste.

Kralj odkril spomenik svojemu očetu

Ljubljana, prestolno mesto Slovenije, se je oddolžila našemu kraljevskemu domu z odkritjem veličastnega spomenika viteškemu kralju Aleksandru I. Spomenik je odkril na svoj 17. rojstni dan Nj. Vel. kralj Peter II. ob navzočnosti Njunih Visočanstev kneza namestnika Pavla in kneginje Olge ter njunih sinov princův Aleksandra in Nikolaja, ob prisotnosti voditelja Slovencev dr. Antona Korošca kot zastopnika vlade, predstavnikov vojaških, cerkvenih in civilnih oblasti, organizacij in nad 50.000 Slovencev.

Slovesnost odkritja je bila močna manifestacija Slovenije za kralja ter državo in bo ostala v trajnem spominu, ker je bil središče in ognjišče prireditve mladi kralj Peter II., ki je odkril lastno-ročno spomenik svojemu vzvišenemu očetu, kralju Aleksandru I. Zedinitelju.

»Slov. gospodar«, najbolj preizkušen voditelj štajerskih in prekmurskih Slovencev, si šteje v sveto ter prijetno dolžnost, da beleži sedemnajsti rojstni dan kralja Petra II. in odkritje spomenika njegovemu očetu kralju Aleksandru I. kot tesno povezana, neizbrisna in za vse Slovence najpomembnejša dogodka.

in civilnih oblasti so napolnili dne 6. septembra predpoldne ljubljansko stolno cerkev. Poleg bana dr. Natlačena in ljubljanskega divizionarja Stefanovića so bili navzoči odlični zastopniki raznih oblasti, uradov, ustanov in društev. Slovesnosti so se udeležili dalje vsi načelniki banske uprave, divizijski general Rupnik, brigadni general Kukavičič ter mnogo drugih višjih in nižjih častnikov. Vseučilišče je zastopal rektor dr. Matija Slavič z dekani in mnogimi vseučilišnimi profesorji. V velikem številu so prišli v stolnico rezervni častniki, zastopniki Legije koroških borcov, Združenja vojnih dobrovoljcev, Zveze fantovskih odsekov, Prosvetne zveze in raznih ostalih društev.

Cerkvene slovesnosti je opravil ob asistenci kanonikov ljubljanskí škof dr. Gregorij Rožman.

Cerkvenega opravila v pravoslavni cerkvi se je udeležil kralj, knez namestnik Pavle, člani kraljevskega doma, ban dravske banovine g. dr. Natlačen, ki je zastopal predsednika vlade Dragišo Cvetkovića, zastopnik vlade prosvetni minister in predsednik senata g. dr. Anton Korošec, generali in zastopniki oblasti.

Eno leto pred polnoletnostjo kralja Petra II.

Iz življenja mladega kralja

Nj. Vel. kralj Peter II. je pretekli petek, 6. septembra, dovršil 17. leto svojega življenja. Rodil se je 6. septembra 1923 v Beogradu kot prvi sin iz zakona rajnega kralja Aleksandra in kraljice Marije, hčerke rajnega romunskega kralja Ferdinanda in rajne kraljice Marije.

Mladi prestolonaslednik je začel v 7. letu s šolskim poukom. Po dovršeni ljudski šoli je v septembru 1934 odpotoval v Anglijo, da nadaljuje srednješolsko izobraževanje.

Nekoliko tednov pozneje je umrl kralj Aleksander tragične smrti v francoskem mestu Marseju.

Prestolonaslednik se je takoj vrnil v Jugoslavijo ter zavzel prestol Jugoslavije kot kralj Peter II. Za časa njegove mladoletnosti izvršuje kraljevsko oblast namestništvo, ki mu je na čelu knez Pavle.

Posebna briga namestništva je bila, da mladi kralj nadaljuje svoje študije ter se tako temeljito pripravi za prevzem kraljevske oblasti na dan polnoletnosti, to je 6. septembra 1941. Srednješolsko izobraževanje je bilo poverjeno v to svrhu sposobnim profesorjem. Kralj je z odličnim uspehom dovršil osem gi-

mnazijskih razredov in položil višji tečajni izpit.

Nato se je njegovo izobraževanje razširilo in dobilo večji obseg. Izmed vseučilišnih učnih predmetov se kralj posebno peča s pravno in gospodarsko stroko. Osobita pažnja se posveča njegovemu vojaškemu izobraževanju. Od oktobra 1939 nosi kralj uniformo gojencev vojaške akademije; nekaj časa je bil redov, potem kaplar, podnarednik, narednik; na svoj rojstni dan je postal podporočnik. Kot dijak in vojak je mladi kralj lep in spodbuden zgled vsem svojim tovarišem v kraljevini. Veliko je tudi njegovo zanimanje za moderni tehnični napredek in šport.

Pretekli petek so se državljani Jugoslavije združili v želji in prošnji, naj Bog ohrani našega mladega kralja ter blagoslovi njegovo pripravo za veliko nalogo, ki jo bo imel v bližnji bodočnosti izvrševati za dobrobit ljudstva in procvit naše velike, močne Jugoslavije.

Kralj Peter II. odkrije spomenik svojemu očetu

Služba božja — uvod v glavne slovesnosti

Kot uvod k slovesnosti odkritja spomenika kralju Aleksandru I. je bila veličastna proslava rojstnega dne kralja Petra II., ki je bila opravljena s službama božjima v stolni in pravoslavni cerkvi. Zastopniki vojaških

Krog spomenika na Kongresnem trgu

Kongresni trg v Ljubljani, na katerem stoji spomenik kralja Aleksandra, je bil davno pred določeno uro odkritja napolnjen z odseki Slovenskih fantov in Dekliških krožkov, gasilcev, Sokolov, rezervnih častnikov, koroških borcov, vojaštva, Slovenske dijaške zveze, vseh mogočih organizacij in učencev vseh ljubljanskih šol.

Na vsaki strani okoli spomenika je bilo razvrščenih po 17 praporov raznih društev, na obeh straneh so stali zastopniki oblastev in društev. Spomenik sam je bil prekrit z velikimi državnimi zastavami.

Svečanost odkritja

Točno ob 11 so se pričele svečanosti odkritja. Pevski zbor združenih ljubljanskih pevcev je zapel državno himno. Med petjem je priletelo pet bombnikov v pozdrav kralju.

Sledil je govor predsednika pripravljalnega odbora za odkritje spomenika dr. Pipenbacherja, ki je proslavil delo in življenje viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Svoj govor je končal z besedami: Vdanost, zvestoba, hvaležnost in brezprimerna ljubezen do svojega tako tragično preminulega kralja so zahtevale tako vidnega dokaza omenjenih lastnosti. In danes odkrivamo v beli Ljubljani kraljev spomenik, katerega je želel in postavil ves narod. Padi zavesa, da vidimo spomenik našega viteškega kralja Aleksandra I.

Zedinitelja! Prosim Vaše kraljevske Veličanstvo, da odkrije spomenik.

Tedaj je pristopil mladi kralj in potegnil za vrstico, ki je vezala pokrivalo spomenika. V trenutku se je pokazal lik blagopokojnega kralja Aleksandra v vsej svoji lepoti. S Kongresnega trga so zadonele vojaške salve, a z Gradu so zagrmeli topovski streli.

Takoj po odkritju je položil kralj Peter II. pred spomenik svojega očeta krasen venec, dr. Pipenbacher pa je nadaljeval: Pri tej svečani priliki se združujejo naše misli okrog Nj. Vel. kralja Petra II., ki je nada in ljub-

ljenev vsega naroda, ki se pod skrbnim okriljem svoje vzvišene kraljice-matere pripravlja na velepomemben trenutek, ko bo prevzel dediščino svojih slavnih prednikov v svoje roke in ki naj okičen z izrednimi vrlinami svojega junaškega očeta ohrani in veča slavo in veličino Jugoslavije in kraljevskega doma Karadžordževićev. S to željo v srcu kličemo: Naj živi Nj. Vel. kralj Peter II.! Naj živi slavni in junaški dom Karadžordževićev! Naj večno živi v moči in slavi zedinjena in nedeljena lepa naša kraljevina Jugoslavija!

Sledila je državna himna, petje in godba,

nakar je položil predsednik pripravljalnega odbora za postavitvev spomenika v imenu odbora venec pred spomenik in prosil ljubljanskega župana, da prevzame spomenik v last in varstvo mestne občine ljubljanske.

Župan ljubljanski dr. Jure Adlešič prevzame s kratkim nagovorom spomenik v varstvo mestne občine ljubljanske in položi venec.

Za tem je sledila še državna himna, nakar se je začelo polaganje vencev.

Ves dan so ogledovale ljudske množice spomenik in vence, ki so bili razobešeni okrog spomenika.

Zrak — vojno pozorišče

Stari načini vojskovanja

Nekaj tisočletij so se odigravali boji med posameznimi narodi na zemlji. Seveda so frčale izstreljene puščice in vržena kopja tudi v zrak, človek pa, ki se je posluževal tega preprostega orožja, je ostal ravno tako kakor pred nedavnim puškin strelcem ter topničar na tleh. Šele letalo in podmornica sta prestavila bojna dejanja v zrak in v morske globine.

Še v tej evropski vojni — na Poljskem, Finskem, Norveškem, Nizozemskem, v Belgiji ter Franciji — so bili boji v zraku in pod morsko gladino spremljevalci starega načina vojskovanja na zemlji.

Načrtna uničevanja iz zraka

Zaključek in odločitev v tej vojni med Anglijo in Nemčijo sta se preselila s tal v zračne višine. Vpad na Angleško, katerega smo si vsi predstavljali kot spojitvev pehotnih, po-

morskih in zračnih bojev, je pri močni angleški zračni sili pretežaven in preveč tvegan in se ga Nemci doslej še niso poslužili. Na mesto izkrcanja so stopili najbolj srditi načrti letalski boji, kateri Anglije še niso zamogli oslabiti in izčrpati, da bi se predala po zgledu svoječasne zaveznice Francije. To se pravi, odločitev v vojaškem oziru še ni padla. Anglija je na nemške letalske napade odgovorila s istim orožjem. Medsebojno uničevanje vojnega, industrijskega blaga ter zgradb, letalcev in civilnih oseb se je tudi v minulem tednu nadaljevalo z večjo ter manjšo srditostjo.

Popolna negotovost

Pri zračnem načinu vojskovanja moramo omeniti ter poudariti še eno značilnost. Poprej — še v svetovni vojni 1914—1918 — je bila vojaška presodba trenutnega položaja na frontah, četudi vojna poročila niso odgo-

varjala resnici, kolikor toliko mogoča. Z vojnega pozorišča je bil omogočen pregled, za koliko se je ta ali ona vojskujoča se stranka umaknila.

Pri današnjih bojih, kakor se bijejo dnevno po večkrat v zraku nad Anglijo in Nemčijo, pa je pregled glede zmage in poraza naravnost izključen. Iz najnovjših vojnih poročil, ki so si povsem nasprotna, si ne more nepristranski zasledovalec vojnih dogodkov ustvariti nobene določene ter istinite slike. Pri takratnih zračnih spopadih ne pride v poštev, koliko letal je bilo sestreljenih in uničenih, ampak koliko jih Nemčija ali Anglija splon še posedata ali izgubljene naglo lahko nadomestita.

Kolikšna pa je letalska zaloga pri Nemcih in Angležih, tega pa ne bo zaupala nobena od vojskujočih se velesil niti lastnemu narodu, kaj šele nevtralnemu svetu!

Prevarani varalci

Komunistična barka, ki pluje po razburkanem časovnem valovju, čuti nov, ugoden veter v svojih jadrnih. »Le jadra spet napnimo«: tako vzklikajo komunisti in njihovi več ali manj prikriti prijatelji po raznih državah. Svojim sladkim pričakovanjem dajejo izraz v ojačeni propagandi, ki jo vršijo z govornostjo, napisano in natiskano besedo. Njihovi propagandni letaki niso nikdar povsem izginiti, zadnji čas pa rastejo letaki in knjižice kakor gobe iz tal po dežju in ob ugodni toploti. Po svoji vsebini so to strupene gobe, zastrupljene z lažjo, goljufijo in hujskarijo. Če je navadnemu človeku dostikrat težko ločiti strupene gobe od pravih, je to na duhovnem področju še težje, ker tukaj še bolj manjka potrebne pazljivosti in previdnosti. Hkrati pa se nudi ljudem za nabiranje takih gob mnogo prilike, saj se taki letaki širijo po raznih krajih in ob raznih časih, celo po hmeljiščih Savinjske doline jih je bilo vse polno.

Komunistični agitatorji, plačani z denarjem iz tujine, so večaki v izrabljanju prilik za svoje hujskarije. Težki so časi, ki v njih sedaj živimo. Vojna nalaga narodom težka bremena, ki se večajo od meseca do meseca. Zlo raste iz dneva v dan in z njim nezadovoljnost ljudi. To je voda na komunistični mlin. In ta mlin pridno melje. Izpod njegovih kamnov pa ne teče resnica, marveč laž in prevara. Komunisti premlevajo venomer samo eno in isto, in to je: v sovjetiji je raj, komunizem je odrešenje za vse! Mar je rusko ljudstvo odrešeno in srečno? Izpovedi ruskih ujetnikov na Finskem dokazujejo, kako so z razmerami v sovjetiji zadovoljni kmetje, delavci in obrtniki. Ko bi bil v sovjetski Rusiji vpeljan resnični komunizem, bi položaj ljudstva morda ne bil tako suženjski. V Rusiji pa ni komunizma, marveč najhujši kapitalizem, zoper katerega nima človek ne pomoči ne sredstva ne brambe, in to je državni kapitalizem. Temu strahovitemu molohu mora služiti delavec, kmet, obrtnik in vsak človek, ki kot

oseba ne velja in ne pomeni nič, še manj kot žival.

Take razmere predstavljajo komunistični agitatorji kot zgledne in vabeče ter menijo, da bodo v naši domovini vlovili kaline, ki bi jim šli na limanice. Zakaj pa se sami ne naselijo tamkaj, kjer je ostvarjen namišljeni komunistični raj? Saj so nekateri šli tja, pa niso iz tega »raja« bili pregnani, marveč so sami pobegnili, toliko dobrin so tamkaj našli! Ti so pobegnili, sovjetski delavec in kmet pa ne moreta pobegniti iz »raja«, ki je baje poln dobrin. Komunistični plačanci pa lažejo naprej in trapijo nepoučene ljudi s hvalisanjem razmer v sovjetiji. V letakih, razmetanih po hmeljiščih Savinjske doline, se je še posebno pohvalila sovjetska kmetijska ureditev, »v kateri živi kmetstvo delovno ljudstvo v zadovoljstvu in blagostanju«. Kmet v sovjetski Rusiji zadovoljen?! Tam kmeta splon ni več, ker ni več zasebne kmečke lastnine, marveč so kolhozi — kolektivna, skupna zemljiška posestva, kmet je samo delavec poljedelske industrije. Govoriti o njegovem zadovoljstvu in blagostanju je bedasto. Vemo sicer, da se pri naših komunističnih agitatorjih ne sme apelirati na razum, ki pri njih — saj se držijo Darwinovega nauka o razvoju človeka iz opice — še ni prišel do pravega razvoja. Toda naši ljubi komunisti ne smejo predpostavljati, da so tudi vsi drugi ljudje bebe, ki nič ne vedo, nič ne vidijo, nič ne slišijo.

Na isti višini resničnosti, kot njihovo hvalisanje rusko-sovjetskih ureditev in razmer med ljudstvom, so tudi deklamacije naših komunistov o demokraciji, ki so njih vsa njihova usta polna. O demokraciji ureditvi sovjetske Rusije pričuje politično, gospodarsko in socialno zasluženi narod, nad katerim vlada diktatura. O zunanje-politični demokratičnosti pa pričuje usoda Finske, Letonske, Estonske in Litve. So to sicer mali narodi, toda demokratično načelo zahteva, da vsak narod, naj bo tudi majni narod, sam odloča o sebi, o svoji

samostojnosti in lastni državnosti. Če pride nad njega močnejši pod rdečo zastavo s kladivom in srpom ter napravi konec njegovi državni samostojnosti, ni to po nauku naših komunistov v nasprotju z načelom demokracije in to ni imperializem (osvajalnost). In tisto udrihanje komunističnih letakov po imperializmu Anglije, prejšnje Francije, Zedinjenih držav Severne Amerike in celo po imperializmu Italije in Nemčije!

Kdo pa je omogočil sedanjost politiko Nemčije in Italije? Naj spregovori o tem sovjetsko-ruski uradni list »Izvestja«, ki je ob prvi obletnici rusko-nemške pogodbe, podpisane v Moskvi 23. avgusta 1939, objavil pod naslovom »Dan velikega zgodovinskega pomena« članek, ki v njem naprej ponavlja besede ruskega zunanjega ministra Molotova: »Zgodovina je pokazala, da sovražnosti in vojne med našo državo in Nemčijo niso bile koristne, temveč škodljive za obe državi. Koristi narodov sovjetske Rusije in Nemčije ne leže v sovravnem razpoloženju enega naroda do drugega.« Potem pa list poudarja: »Ob drugem obisku nemškega zunanjega ministra Ribbentropa v Moskvi 28. septembra lani je bil podpisan nov sporazum med sovjetsko Rusijo in Nemčijo, in sicer sporazum za prijateljstvo in sporazum za ureditev meja, ki je v znatni meri izpopolnil pogodbo od dne 23. avgusta. Dne 11. februarja letos je prišlo do gospodarskega sporazuma med sovjetsko Rusijo in Nemčijo. Zaradi tega sporazuma dobiva Nemčija surovine, ki so ji posebno potrebne v vsej tej dobi blokade, ki jo je Anglija začela najprej proti sami Nemčiji, sedaj pa še proti vsej Evropi.« »Izvestja« torej poudarjajo zgodovinsko važnost sovjetskorusko-nemške pogodbe z zagotovilom »neporušljivega prijateljstva med sovjetsko Rusijo in Nemčijo«. To so uradne sovjetsko-ruske besede. Besede naših komunističnih agitatorjev, ki uradnim sovjetskim ugotovitvam naravnost nasprotujejo, pa so nesramna laž in hudobna hujskarija.